וְהָיָה אָדָם אַחַר (יט) מִתְפַּלֵּל אַחֲרָיו, אָסוּר לִפְסֹעַ (ט) (כ) שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת עַד שֶׁיִּגְמֹר מִי שֶׁאַחֲרָיו אֶת תְּפִלָּתוֹ, שֶׁאִם יַעֲשֶׂה זֶה הֲרֵי הוּא כְּעוֹבֵר כְּנֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל. וְצָרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּזֶה אֲפִלּוּ אִם הָאַחֲרוֹן הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אַחֲרָיו, מֵאַחַר (כא) שֶׁכְּבָר הִתְחִיל:

קג מִי שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ רוּחַ בִּתְפִלָּתוֹ אוֹ עִטּוּשׁ. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א שם. ג רמב״ם (הל׳ תפלה פ״ד הי״ב). ד הרב רבנו יונה (ברכות טו: ד״ה וכשיכלה) והרא״ש (ברכות פ״ג סי׳ מא). ה בְּרָכוֹת כ״ד (ע״ב).

א [א]הָיָה עוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְיָצָא מִמֶּנּוּ רוּחַ מִלְמַטָּה, מַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה (א) הָרֵיחַ (ב) * וְחוֹזֵר (ס) וּמִתְפַּלֵּל: **ב** [ב]בִּקֵּשׁ לָצֵאת מִמֶּנּוּ רוּחַ מִלְמַטָּה וְנִצְטַעֵר הַרְבֵּה (ג) [ג]וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ, הוֹלֵךְ (ד) אֲחוֹרָיו אַרְבַּע אַמּוֹת וּמוֹצִיא הָרוּחַ וּמַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, (ה) וְאוֹמֵר רִבּוֹן (ג) הָעוֹלָמִים יְצַרְתָּנוּ נְקֵבִים נְקֵבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ חָרְפָּתֵנוּ וּכְלִמָּתֵנוּ בְּחַיֵּינוּ רִמָּה וְתוֹלֵעָה בְּמוֹתֵנוּ. (ו) וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ [ד]וְחוֹזֵר (ז) **לִמְקוֹם שֶׁפָּסַק.** הַגָּה: (ח) * וְעַיִן לְעִיל סִימָן פ״ה (ס״ק). יֵשׁ אוֹמְרִים דְּכָל זֶה מִיירֵי כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר דְּהָוֵי לֵיהּ בִּיזּוּי גָּדוֹל אֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק כְּלָל לַאֲחוֹרָיו (ט) וְגַם לֹא יֹאמַר הָרִבּוֹן, רַק מַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה מִמֶּנּוּ הָרֵיחַ, וְכֵן נוֹהֲגִין (תרומת הדשן סימן ט״ז): **ג** (ג) (י) [ה]הַמִּתְעַטֵּשׁ בִּתְפִלָּתוֹ מִלְמַטָּה, סִימָן רַע לוֹ. מִלְמַעְלָה, סִימָן יָפֶה לוֹ:

קד שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בַּתְּפִלָּה. וּבוֹ ח׳ סְעִיפִים:

א שם ל׳ (ע״ב) ול״ב (ע״ב).

א [*] (א) [א]לֹא יַפְסִיק (ב) בִּתְפִלָּתוֹ. וַאֲפִלּוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ לֹא יְשִׁיבֶנּוּ. אֲבָל מֶלֶךְ

בְּאֵר הֵיטֵב

דְּמִתְבַּטֵּל כַּוָּנָתוֹ מִפָּנָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וְעַיִן בְּסָפֵר אֲלִיָּהוּ רַבָּה (סק״ח) מַה שֶּׁמִּשְׁמַשׁ בְּפֵרוּשׁ הַטּוּר עַל קְשִׁיַּת עוֹלַת תָּמִיד (סק״ה) דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם]: **ה** (ט) **שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת.** עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז). וּפְשׁוּט דְּמִירֵי בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ שֶׁיָּבוֹא לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת שֶׁיִּפְסַע לַאֲחוֹרָיו. עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו):

א (ס) **וּמִתְפַּלֵּל.** הַיְינוּ לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק אֲפִלּוּ אִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וּפְרִי חָדָשׁ פָּסַק דְּאִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ חוֹזֵר לְרֹאשׁ. עַיִן שָׁם. וְאִם אָפְשָׁר לְדַחֵק אֶת עַצְמוֹ לְהַעֲמִיד שֶׁלֹּא יִתְעַשֵּׁשׁ רַשַּׁאי, וְלֵיכָא מִשּׁוּם ׳כַּל תְּשַׁקֵּצוּ׳ דְּהַכָּפָּחָה בְּעָלְמָא לֹא אָמְרִי. תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ טז) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד):

ב (ב) **הָעוֹלָמִים.** בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, דְּהָא מַפְסֶקֶת וְעוֹמֶדֶת כְּבָר עַל יְדֵי הִרְהוּר, לְפִיכָךְ יָכוֹל לְהַפְסִיק נְמִי וְלוֹמַר דָּבָר זֶה בְּאֶמְצַע. רַשׁ״י (ברכות כד: ד״ה ואומר) עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג). וּבְשֻׁלְחָ״ה (מס׳ תמיד נר מצוה סי׳ טז) כָּתַב שֶׁיְּהַרְהֵר בְּלִבּוֹ: **ג** (ג) **הַמִּתְעַטֵּשׁ.** פֵּרֵשׁ רַשׁ״י (ברכות כד: ד״ה למטה) מַפִּיחַ בְּקוֹל. וְנִרְאֶה לִי אֲבָל הַפָּחָה בְּלֹא קוֹל לֹא. לְחֶם חֲמוּדוֹת (מעדני יו״ט ברכות פ״ג סי׳ לט אות א). וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) חוֹלֵק עָלָיו עַיִן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בשו״ע] **לֹא יַפְסִיק כו׳.** וְכָתַב בִּבְרָכֵי יוֹסֵף (סק״א) בְּשֵׁם מֹהַרִ״י מוּלְכוֹ שֶׁאָסוּר לְדַבֵּר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁיּוּכַל לִרְאוֹתוֹ אַף שֶׁהוּא צָדָדִין שֶׁלְּפָנָיו דָּמֵי וְאָסוּר, מִפָּנַי שֶׁמְּבַטֵּל כַּוָּנָתוֹ עַל יְדֵי זֶה, וּלְפִי זֶה כֹּל שֶׁכֵּן דְּאָסוּר לֵילֵךְ וְלַעֲמֹד נֶגֶד פָּנָיו בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, [א]כֵּן הוּא לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ח) סוֹבֵר דְּלֹא אָסְרוּ רַק לַעֲבֹר בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת נֶגֶד פָּנָיו, אֲבָל לֵילֵךְ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וְלַעֲמֹד, מֵהֵיכָא אֲפִלּוּ לְפָנָיו. וְאָפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּמָקוֹם הַדְּחָק: **ה** (יט) **מִתְפַּלֵּל אַחֲרָיו.** וְאִם אֵינוֹ אַחֲרָיו מַמָּשׁ רַק מֻרְחָק לַצְּדָדִין, נִרְאֶה דְּשָׁרֵי לְהָאֲלִיָּה רַבָּה הַנַּ״ל: **(כ) שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת.** וּמַיְירֵי (כפ) בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ שֶׁיָּבוֹא לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת שֶׁיִּפְסַע לַאֲחוֹרָיו: **(כא) שֶׁכְּבָר הִתְחִיל.** (כב) וְלֹא נִקְרָא בָּא בְּגִבְרוּלוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם הָאַחֲרוֹן מַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, דְּאִדְּרַבָּה זֶה שֶׁפּוֹסֵעַ הוּא בָּא עַכְשָׁו בִּגְבוּלוֹ:

בָּאוּר הַלָּכָה

א * **וְחוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל.** עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב). וּבְאֵר הֵיטֵב (סק״א) הָעֲתִיק דִּבְרֵי הַפְּרִי חָדָשׁ דְּפוֹסֵק בְּסִימָן ס״ה (ס״ק א) כְּשִׁטַּת הָרִי״ף דְּבַתְּפִלָּה אֲפִלּוּ בְּלִי אָנֵס חוֹזֵר לְרֹאשׁ, אֲבָל לְפִי מַה דְּקִיְּימָא לָן כְּהָרַמְ״א שָׁם, [ב]הַדִּין עִם הַמָּגֵן אַבְרָהָם [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״א)]:

ב * **וְעַיִן לְעִיל סִימָן פ״ה.** עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח) **בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַבַּ״ח. וְלִכְאוֹרָה לְפִי זֶה אִם שָׁהָה בְּקִרְיַאת שְׁמַע כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן דעת השו״ע הרב (ס״ד), וכתב עוד שחכמי הזוהר אוסרים אפילו בצידיהם תוך ד׳ אמות. **ב]** וכן בשו״ע הרב (ס״א) כתב: ממתין עד שיכלה הריח, וחוזר למקום שפסק. **ג]** בשו״ע הרב (ס״ב) כתב שקודם אומר הרבון ואחר כך יחזור למקומו. **ד]** ובשו״ע הרב לא כתב דין זה. **ה]** וכן בשו״ע הרב (סק״ג) כתב: המתעטש בתפילתו מלמטה אפילו הפחה מועטת שאינה משמעת קול, סימן רע לו.

ה (כפ) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו): (כג) **פְּרִי חָדָשׁ** וּמַה דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרוּחַ, גַּם כֵּן הַכַּוָּנָה עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, וּכְדִמוֹכַח מִפֵּרוּשׁ רַשׁ״י שָׁם [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א)]: **(ג)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּלְבוּשֵׁי שְׁרָד (סק״א): **(ד)** פְּרִישָׁה (סק״ג) וְהַגְּרָ״א וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) [מגן אברהם) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ו) חַיֵּי אָדָם [כְּלָל כ״ה סָעִיף ט׳] הָעוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְנִסְתַּפֵּק בְּאֵיזֶה דִּין אֵיךְ יִתְפַּלֵּל, וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הָפֶסֵד מָמוֹן (ס) אֵין לוֹ לְהַפְסִיק. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם [כְּלָל כ״ה סָעִיף ט׳] הָעוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְנִסְתַּפֵּק בְּאֵיזֶה דִּין אֵיךְ יִתְפַּלֵּל, וְאִם אֵינוֹ מוֹעִיל יַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מִמָּנּוּ וְלֹא יְדַבֵּר עִמּוֹ. וְכֵן אָדָם נִכְבָּד שֶׁעוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְהִשְׁלִיחַ צִבּוּר מַמְתִּין עָלָיו בַּאֲמִירַת קְדִישׁ אוֹ קְדֻשָּׁה, וְהוּא אֵינוֹ מֵרָצֶה בְּכָךְ שֶׁיַּמְתִּינוּ עָלָיו וְזֶה מַטְרִידוֹ בַּתְּפִלָּה, מֻתָּר לוֹ לְרַמֵּז לְשֶׁלִּיחַ צִבּוּר שֶׁיִּתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה]: **(ב) בִּתְפִלָּתוֹ.** וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הָפֶסֵד מָמוֹן (ס) אֵין לוֹ לְהַפְסִיק. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם [כְּלָל כ״ה סָעִיף ט׳] הָעוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְנִסְתַּפֵּק בְּאֵיזֶה דִּין אֵיךְ יִתְפַּלֵּל, וְאִם אֵינוֹ מוֹעִיל יַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מִמָּנּוּ וְלֹא יְדַבֵּר עִמּוֹ. וְכֵן אָדָם נִכְבָּד שֶׁעוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְהִשְׁלִיחַ צִבּוּר מַמְתִּין עָלָיו בַּאֲמִירַת קְדִישׁ אוֹ קְדֻשָּׁה, וְהוּא אֵינוֹ מֵרָצֶה בְּכָךְ שֶׁיַּמְתִּינוּ עָלָיו וְזֶה מַטְרִידוֹ בַּתְּפִלָּה, מֻתָּר לוֹ לְרַמֵּז לְשֶׁלִּיחַ צִבּוּר שֶׁיִּתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ [שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה]:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

סק״ג) וַעַיִן אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): **ב (ד)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש בקש): **(ה)** אֲחֵרוֹנִים: **(ו)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב ה״ר יונה) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **(ז)** בֵּית יוֹסֵף (שם): **(ח)** רַשׁ״י (ברכות כד: ד״ה ואומר) **(ט)** (מגן אברהם) [אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) חַיֵּי אָדָם (כלל כה ס״ג)]: **א (ס)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):